

Pajala kommun

kommun@pajala.se

2019-10-25

1 (12)

Dnr-SI 2019:5770

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Tärendö
Centralskola i Pajala kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Tärendö Centralskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Tärendö Centralskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar i *hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i *hög utsträckning* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *hög utsträckning*.

Skolinspektionen har efter granskningen av Tärendö Centralskola inte identifierat några utvecklingsområden. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Tärendö Centralskola.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling.

Skälen till bedömningen är att rektorn på olika sätt följer upp och analyserar skolenhetens resultat utifrån förutsättningarna och genomförandet av undervisningen samt leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Vidare ser rektorn till att alla elever oavsett könstillhörighet ges goda förutsättningar att lära och utvecklas.

Rektorns uppföljnings- och analysarbete

Rektorn skapar en god grund för utvecklingen av undervisningen genom att varje termin tillsammans med lärarna följa upp och analysera kunskapsresultaten såväl på individ- som gruppnivå. Även eventuella skillnader i pojkars och flickors resultat analyseras men det har enligt rektorn inte funnits några tydliga skillnader däremellan

på senare tid. Rektorn genomför regelbundna klassrumsbesök för att skapa sig en bild av undervisningens genomförande och ordningen i klassrummen. Skolinspektionen ser positivt på att rektorn även genomför årliga individuella intervjuer med alla elever som en del i uppföljningen av kunskaps- och värdegrundsarbetet. Utifrån rektorns slutsatser av intervjuer och lektionsbesök förs sedan diskussioner med lärarna om styrkor eller eventuella utvecklingsinsatser.

Strategiskt jämställdhetsarbete

Rektorn säkerställer att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Exempelvis genom att vid flertalet tillfällen ställa frågor till lärarna om hur de upplever bemötandet mot pojkar respektive flickor och om det finns några skillnader däremellan. Rektorn berättar att det i reflektionerna inte framkommit några särskilda behov av att intensifiera jämställdhetsarbetet. Skolinspektionen får i intervjuer med både lärare och elever en samstämmig bild av att skolan upplevs som jämställd och att det inte spelar någon roll om man är pojke eller flicka, "alla är lika mycket värda oavsett kön" uttrycker en av eleverna. I intervju med lärare framkommer exempel på hur jämställdhetsarbetet vävs in i utbildningen genom att exempelvis diskutera olika könsdominerade yrken eller införandet av rösträtt för kvinnor. På skolan får eleverna i årskurs 4 och 5 även möjlighet att prova på olika yrkeskategorier på skolan genom att ha prao hos lokalvården, i skolköket och hos den närliggande förskolan.

Pedagogisk ledning och organisation

Rektorn skapar, utifrån skolenhetens strukturella förutsättningar med få lärare och varierade arbetstider, möjligheter för lärare att samverka inom skolenheten. Varje vecka träffas de två lärare som ansvarar för huvuddelen av undervisningen för pedagogiska samtal och/eller arbetsplatsträffar. I vissa fall sker även samverkan mellan skolenheter då en av skolans lärare går Skolverkets utbildning i Specialpedagogik för lärande tillsammans med lärare från andra skolenheter i kommunen. De erfarenheter och kunskaper som den utsedde läraren får har rektorn sedan gett läraren i uppdrag att sprida till övriga lärare på skolan. Skolinspektionen vill i sammanhanget särskilt betona vikten av samverkan med andra skolor för att kunna ytterligare utveckla det kollegiala samarbetet då möjligheterna till kollegialt utbyte inom skolan är ytterst begränsade. Rektorn ser till att stöd ges till obehöriga eller nyanställda lärare i första hand genom att använda de förstelärare som finns i kommunen eller skolans arbetslagsledare. Rektorn uppger att om en lärare exempelvis inte är behörig i ämnet svenska så kan den läraren få handledning av behörig förstelärare.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Skälen till bedömningen är att undervisningen är strukturerad och varierad samt att eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Eleverna stimuleras och utmanas ofta i undervisningen utifrån deras behov och förutsättningar. Eleverna ges möjlighet att resonera och reflektera kring såväl frågeställningar planerade av läraren som elevernas egna frågor som uppkommer i undervisningen.

Undervisningens variation, struktur och förekomsten av ett aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen varierar till både innehåll och arbetsformer. Intervjuer med lärare och elever bekräftar att de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört speglar hur undervisningen genomförs. Vid samtliga observationer inledde lärarna lektionerna genom att antingen förklara syftet med det kommande arbetet eller genom att återknyta till lärdomar som dragits vid tidigare genomförda lektioner. De olika arbetsmomentens syfte överensstämmer med målen i läroplanen och är ofta tydliggjort för eleverna. Eleverna ges ett aktivt lärarstöd så att de förstår och kommer igång med sitt skolarbete. Exempelvis genom att röra sig mellan eleverna och följer upp både de som ber om hjälp och de som inte gör det. I de flesta fall består lärarens hjälp av att hen resonerar med eleverna och försöker få dem att själva hitta en lösning, i några fall uppmuntrar lärarna elever att resonera med en klasskamrat. När det gäller elevernas eget aktiva arbete så varierar läraren arbetsmetoder så att eleverna antingen arbetar enskilt, i par eller grupp. Lärarna skapar även en balans mellan teoretiska och praktiska inslag i undervisningen.

Stimulans och utmaningar

Undervisningen anpassas så att eleverna ofta utmanas och stimuleras i sitt lärande. Lärarna följer kontinuerligt upp elevernas lärande genom formativ bedömning och ger såväl muntlig som skriftlig återkoppling på elevernas arbete. Lärarna uttrycker i intervju att de utmanar eleverna genom att sätta mål för lektionen som sedan kan

användas för att stärka elevernas motivation till att arbeta klart med uppgifterna. Då elevantalet är begränsat vid skolan så sker undervisningen många gånger i så kallad B-form, det vill säga att flera årskurser undervisas gemensamt i samma klassrum. Lärarna berättar att för att alla elever ska utmanas och stimuleras på sin egen nivå så individanpassar de undervisningen. Detta innebär att även om det gemensamma temat för lektionen är detsamma för flera årskurser så är innehållet i arbetsuppgifter och läromedel baserat på respektive elevs kunskapsnivå. Skolinspektionen vill särskilt poängtera vikten av att lärarna även framgent använder arbetssätt och metoder som säkerställer att inte undervisningen bedrivs på samma nivå för alla elever oavsett deras förkunskaper och behov.

Elevernas delaktighet i sitt eget lärande

Granskningen visar att undervisningen innehåller övningar och frågor där eleverna får möjlighet att reflektera och resonera både enskilt och tillsammans med andra. Exempelvis ger lärarna eleverna en stund för eftertanke vid frågeställningar där eleverna behöver reflektera. Likaledes uppmanar lärare elever att resonera om olika frågeställningar tillsammans med en kamrat. På så vis ges eleverna möjlighet att ta ansvar för sitt eget lärande. Samtliga observerade lektioner bestod av en hög grad av lärare-elev interaktion. I intervju med lärare framkommer exempel på hur de använder sig av olika metoder för att kartlägga elevernas tidigare erfarenheter för att skapa engagemang för undervisningen, bland annat uppges brainstorming vara en metod som används frekvent för att få eleverna delaktiga i planeringen av undervisningen. Under lektionsobservationer noterar även Skolinspektionen goda exempel på hur lärare lyfter enskilda elevers intressen och frågeställningar, till exempel frågar en elev "hur mycket av jordens yta som täcks av vatten?" Detta leder till att läraren förklarar skillnader på dåtid och nutid samt ger eleverna förklaringar till varför land/vattenförhållanden förändras över tid. När det gäller elevernas delaktighet i utvärdering av undervisningen så visar granskningen att lärarna använder varierande metoder för att kartlägga elevernas uppfattning av undervisningens genomförande. I något fall används så kallade exit-tickets, i andra fall får eleverna utvärdera genom samtal eller att eleverna får skatta sin egen prestation. Skolinspektionen föreslår att lärarna, tillsammans med rektorn diskuterar vilka sätt som är mest framgångsrika för att fånga elevernas uppfattning av undervisningens genomförande. Detta i syfte att ytterligare förstärka lärarnas förståelse för hur undervisningen kan göras så intresseväckande och utvecklande som möjligt för den aktuella elevgruppen.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skälen för bedömningen är att det finns ett samlat arbete med att skapa studiero som eleverna deltar i och där elever ges möjlighet att ta ansvar för att göra de uppgifter läraren har planerat och inte blir störda när de utför dessa. Vidare bedrivs ett medvetet arbete för att skapa trygga miljöer som bygger på en uppföljning och analys av elevernas uppfattningar.

Arbetet med att skapa och bibehålla studiero

Granskningen visar att det finns ett framgångsrikt arbete för att skapa studiero i undervisningen. Elever berättar i intervju att de har möjlighet att koncentrera sig på skolarbetet och i de fall det inte skulle vara lugnt så säger lärarna till på ett framgångsrikt sätt. Elevernas uppfattning bekräftas i övriga genomförda intervjuer samt av de lektionsobservationer som genomförts. Lärarna lyfter fram tillgången till grupprum och andra lokaler som en framgångsfaktor i arbetet. Skolan har gemensamma ordningsregler "Regler för att alla ska må bra" som tillsammans med eleverna revideras årligen. Reglerna omfattar bland annat att "vi ger varandra arbetsro så att alla kan lära sig". Vid samtliga observerade lektioner rådde en lugn miljö, även när läraren för korta stunder lämnade klassrummet. Vid något enstaka tillfälle uppmanade läraren en elev att dämpa sig vilket eleven också lyssnade till.

Arbetet med att skapa en trygg miljö

Skolan genomför insatser för att främja trygga miljöer för eleverna. Insatserna baserar sig bland annat på den kartläggning som rektorn gör genom individuella elevintervjuer (se tidigare avsnitt om rektors ledarskap) där bland annat frågor om bemötande och trygghet berörs. Vidare beskriver samtliga intervjugrupper skolan som en lugn och trygg skola. Elever berättar att de känner sig trygga, att det finns vuxna som de litar på och kan prata med samt att personalen för diskussioner tillsammans med eleverna om hur man ska vara mot varandra.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning ges i *hög utsträckning*.

Skälen för bedömningen är att rektorn följer upp och tillsammans med lärarna analyserar resultat av bedömningsstöd, omdömen och resultat på nationella prov. Rektorn ser även till att lärarna använder sig av olika metoder i arbetet med att göra likvärdiga bedömningar.

Förutsättningar för att säkerställa likvärdighet i omdömen

Granskningen visar att rektorn och lärarna regelbundet analyserar resultat i form av omdömen, bedömningsstöd och resultat på nationella prov. Enligt lärarna framkommer sällan något i dessa analyser som de inte redan har kännedom om gällande någon elevs kunskaper. Lärarna använder Skolverkets bedömningsstöd i ämnen där dessa är aktuella. Bedömningsstöden används även som hjälpmedel i samtliga årskurser. Vidare framkommer att bedömningar i samband med författandet av skriftliga omdömen görs gemensamt i arbetslaget. Lärarna arbetar kontinuerligt med bedömningar och eleverna får möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt, exempelvis muntligt, skriftligt eller genom drama. När det gäller samverkan med andra skolor i bedömningsfrågor så sker sambedömning av nationella prov i samarbete med lärare vid Smedskolan i Pajala kommun. Vidare har området "bedömning" varit ett tema under kommunens gemensamma fortbildningsdagar. Skolinspektionen anser mot bakgrund av att Tärendö Centralskola har ett begränsat elevunderlag och därmed ett fåtal lärare att det är av stor vikt att dessa samverkansformer fortsatt genomförs.

På Skolinspektionens vägnar

X Stina Linder

Beslutsfattare
Signerat av: Stina Linder

X Robert Sondell

Föredragande
Signerat av: Robert Sondell

I handläggningen av ärendet har även Ann-Sofie Andersson och Elina Axelsson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- En gruppintervju med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 24 september 2019. Besöket genomfördes av Robert Sondell och Ann-Sofie Andersson.

Tärendö skola är belägen i Tärendö, drygt 30 km väster om centralorten i Pajala kommun. Skolan är en F-5 skola med knappt 20 elever. Skolan med tillhörande fritidshem leds av en rektor som även ansvarar för Smedskolan.

På grund av det lilla antalet elever vid skolenheten saknas officiella kunskapsresultat och resultat från skolenkäten i Skolverkets databas SIRIS.